

Diabetes-laboratoriekonsulenter

– nytt tiltak for å heve kompetansen rundt diabetikernes egenmåling av blodsukker

Kari Nerhus, prosjektleder i NOKLUS¹, Seksjon for allmennmedisin, Universitetet i Bergen

Reidunn Sønsthagen, diabetes-laboratoriekonsulent, FOKLUS² Oslo, Klin. kjem. avd., Ullevål sykehus

Åse Reikvam, diabetes-laboratoriekonsulent, FOKLUS² Sogn og Fjordane, Klin. kjem. avd., SSH i Sogn og Fjordane

- Hvem kan gi råd når jeg skal velge nytt blodsukkerapparat?
- Gir apparatet mitt riktige verdier som jeg kan stole på?
- Utfører jeg blodsuktermålingene på rett måte?

Mange diabetikere vil kunne kjenne igjen disse spørsmålene, og problemstillingen er også velkjent for helsepersonell som er i kontakt med diabetikere. Med stadig nye apparater på markedet og med økende omfang av egenmåling av blodsukker, har det lenge vært et tiltagende behov for å heve kompetansen innen dette feltet. Hittil har det vært få steder å henvende seg til for å få svar på spørsmål om blodsukkerapparater.

Faktisk hadde man lite kunnskap om kvalitet på diabetikernes egenmåling av blodsukker inntil Rikstrygdeverket (RTV) startet eget prosjekt om dette i 1997 i samarbeid med Norges Diabetesforbund og NOKLUS. Prosjektet startet med å gjennomføre en stor undersøkelse der det deltok 422 diabetikere for å kartlegge kvalitet på diabetikernes egenmålinger.

Resultatene fra undersøkelsen, som kan finnes på www.uib.no/isf/noklus/diabet.htm, viste at 46% av diabetikernes målinger avviker mer enn 10% fra «sann verdi» og at 16% avviker mer enn 20%. Dette tilfredsstiller ikke kvalitetskravet den amerikanske diabetesorganisasjonen anbefalte allerede i 1986, nemlig at diabetikernes egenmålinger skal avvike mindre enn 10%. Årsakene til at kvaliteten ikke

er god nok kan være dårlig kvalitet på strimler/apparater og/eller brukerfeil.

Undersøkelsen viste altså at blodsukkerapparatene kan gi dårligere kvalitet på målingene når de brukes av diabetikere sammenlignet med faglært personale, dvs. at de fleste apparatene er følsomme for brukerfeil. Dette betyr at det er viktig med god opplæring, men det var kun halvparten av diabetikerne fra undersøkelsen som hadde fått opplæring, hovedsakelig av sykepleier eller av forhandler, da de startet med egenmåling av blodsukker.

Diabetes-laboratoriekonsulenter

For å styrke opplæringen er det fra mars av ansatt diabetes-laboratoriekonsulenter (bioingeniører) i 50% stilling i to fylker, i første omgang som del av et prøveprosjekt med ny distribusjonsordning av diabetesutstyr (eneleverandør) i Oslo og Sogn og Fjordane. Diabetes-laboratoriekonsulenten er finansiert av RTV, og er knyttet opp mot FOKLUS i hvert fylke.

Diabetes-laboratoriekonsulenten skal bidra til å heve kompetansen mht. blodsuktermåling først og fremst hos helsepersonell som er i kontakt med diabetikere, slik at disse står bedre rustet til å lære opp diabetikerne. Derfor vil diabetes-laboratoriekonsulenten henvende seg til legekontor, til sykehjem, til hjemmesykepleien og til diabetespoliklinikker. Diabetes-laboratoriekonsulenten skal drive veiledning og formidle skriftlig informasjon til disse (f.eks. rundskriv), samt bistå legekontor/poliklinikker med eventuelle arrangement av kurs for diabetikere.

Hvis det er kapasitet til det kan konsulenten også gi opplæring direkte til diabetikerne. Diabetes-laboratoriekonsulenten skal dessuten ha et tett samarbeid med eneleverandøren av diabetesutstyr i fylket, bl.a. for å koordinere den faglige informasjonen som gies ved salg av strimler og blodsukkerapparater. Eneleverandøren, dvs. én leverandør valgt etter anbud, forplikter seg til å føre alle blodsukkerapparater som er på markedet, og ikke kun ett apparat som navnet kan tilsi.

Prøveprosjektet med diabetes-laboratoriekonsulenter/eneleverandør av diabetesutstyr skal evalueres etter en 2-års periode. Hvis dette viser seg å være vellykket, kan det bli aktuelt å utvide ordningen til å gjelde for hele landet.

¹ Norsk Senter for Kvalitetssikring av Laboratorievirksomhet Utenfor Sykehus

² Fylkesdel av Ordningen for Kvalitetssikring av Laboratorievirksomhet Utenfor Sykehus